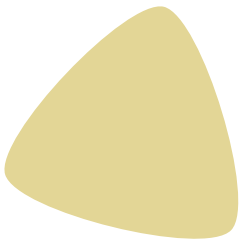

El Bon Pastor

Revista per a preveres

Núm. **52**
Abril de 2014

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Maquetació i disseny: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal B-2477-2010
elbonpastor@hotmail.com
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa **2100-0272-33-0101212882**.
Moltes gràcies

INDEX

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i una sola ànima	7
El Papa Francesc es confessa NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	
Anunciar la Paraula	9
Acollir la Paraula que surt dels llavis del Senyor MARC MAJÀ	
Al servei de l'altar	11
Predicador servidor (II) FRANCISCO GARCIA BACA	
Deixebles de l'Evangelí	13
Edith Stein i la recerca de la veritat MIQUEL RAMON	
Rentar els peus	15
El Papa Francesc i la Pastoral de la Salut PERE OLIVA I MARCH	
Reclinats sobre el pit del Senyor	17
«L'art de l'acompanyament» JOSEP RIBOT	
Un bisbe ens parla	19
El goig d'anunciar l'Evangelí (II) + JOSEP ÀNGEL SAIZ MENESES	
Hem vist, hem llegit	22
Història del Pensament Cristià (II) JOSEP GIL RIBAS	

Una de les categories centrals de l'exhortació apostòlica *Evangelii Gaudium* és l'espiritualitat missionera. Sota l'epígraf general de les temptacions a les quals es veuen sotmesos els qui treballen en l'Església, el papa Francesc formula un enèrgic «sí» a l'espiritualitat que cal viure en un món globalitzat i complex (vegeu núm. 76-109). Entenc que aquestes pàgines d'EG són un bon punt de referència per a nosaltres, preveres, tot just ara, abans de les festes pasquals, quan el sagrament de la reconciliació crida a la nostra porta com a penitents que demanen el perdó del Pare. Permeteu-me que, tenint per guió de fons l'EG, proposi una revisió d'allò que pot malmetre la nostra espiritualitat, l'espiritualitat d'uns pastors que malden per viure la dimensió missionera de la seva vocació ministerial. És bo que el nostre cor s'assereni abans de celebrar el tríduum pasqual.

Els Pares del desert parlen sovint de l'accídia o tristesa, de la pesantor d'esperit que fa viure malament allò que es fa com si fos un ròssec o una càrrega insuportable. Aquest és el primer punt. En certs moments o períodes de la vida sacerdotal s'apodera de nosaltres una insatisfacció generalitzada, una «accídia pastoral» (EG 82), com si la nostra activitat com a pastors (molta o poca, excessiva o deficient) no tingués massa sentit. Llavors ens desinflen i ens abandonem, i la primera a ressentir-se'n és la qualitat espiritual de la nostra crida i, sobretot, de la nostra pregària: preguem poc i malament, a corre-cuita, amb precipitació.

Les causes d'allò que podríem anomenar «accídia o tristesa invasiva» poden ser moltes, i tenen a veure amb les dificultats de la vida pastoral (els projectes no reeixits, els desencisos), així com amb el neguit d'aconseguir-ho tot, cosa que ens fa ser gent esquerpa, que respon malament o que es tanca en el propi «jo». Si ens adonem que el nostre ardor missioner s'esllangueix, si constatem que busquem d'evadir-nos tan bon punt acabem les nostres «obligacions» pastorals, si fem una defensa aferrissada de la nostra «privacitat» buscant exageradament «espais personals d'autonomia i distensió» (EG 78), aleshores cal reaccionar reprenent l'entusiasme del dinamisme apostòlic. La vida del cor ha de reflorir, la pregària ens ha de guiar, l'afecte pels pobres ha de reencendre's dins nostre. No podem viure en la tebiesa, perquè acabaríem en la fredor. El descens de temperatura espiritual, indicat per un sentiment difús de tristesa i incomoditat, demana un retorn al Senyor. Si esperem massa o si no li donem importància, acabarem lluny de la joia de l'Evangelí! I, de fet, és per a viure aquesta joia que hem estat cridats pel Senyor a ser ministres de la Paraula i de l'altar de l'Eucaristia!

El segon punt de revisió és sobre la mundanitat espiritual. Com bé subratlla H. de Lubac en el seu llibre *Meditació sobre l'Església* (citada en EG n. 71), aquesta mundanitat és més de-

sastrosa que la mundanitat moral. Quan el fariseu de la paràbola (vegeu Lluç 18,10-14) prega ostentament dret en el temple, i proclama davant de Déu que ell és un jueu exemplar, religiós i complidor, cau en l'engany de l'aparença. Sembla que pregui però de fet s'enalteix a si mateix. No cerca la glòria de Déu, sinó que busca la seva pròpia glòria. La prova és que els seus ulls són incapaços de mirar el públic tal com Déu mateix el mira. La misericòrdia de Déu omple el cor d'aquell home pecador que demana pietat, i en canvi aquesta misericòrdia no pot entrar en el cor del qui no demana res i que, per tant, en darrer terme, no prega. Per dir-ho amb les paraules del Papa, el fariseu de la paràbola és un home «autoreferencial» que se sent segur de la seva virtut i de la seva pràctica de la religió i, per això, és un «elitista narcisista» (EG 94). Sota unes aparences de forta religiositat sorgeix de fet una mundanitat que és una destrossa de l'esperit.

Les causes de la mundanitat espiritual són diverses, però es poden resumir en l'autoreferencialitat. En una situació de cristiandat, el prevere tenia un rol social reconegut i no li mancaven certes quotes de poder. Erosionat aquest rol en una societat que resta, malgrat tot, culturalment cristiana, creix la temptació del clericalisme barrejat amb la vanagloria i l'ostentació. El prevere no pot concebre's a si mateix com un que «domina l'espai de l'Església» sinó com un que serveix el poble de Déu –i no «l'Església com a organització» (EG 95). El pastor no hauria d'actuar com un que «regeix despòticament una hisenda» sinó com a «model del ramat» (Primera carta de Pere 5,3). L'amor i el contacte directe amb el poble de Déu, al marge de tota burocràcia, són criteris majors per a detectar la mundanitat. Quan ens sentim superiors i ens envaeix la vanitat, quan passem de veure «el poble de Déu» com a «família de Déu, formada per tants germans i germanes» i el reduïm a una categoria anònima («la gent»), vol dir que la mundanitat és a prop. Estiguem alerta i lluitem espiritualment amb les armes interiors perquè ningú no ocupi el castell de la nostra ànima!

El tercer i últim punt de revisió és sobre les divisions entre nosaltres. Després de considerar l'accídia i la mundanitat espiritual, ens hem de deturar sobre l'esperit de confrontació que, malauradament, colpeix persones i grups dins l'Església. L'apòstol exhorta els corintis a què «no hi hagi divisions entre vosaltres». L'Església no és la suma de diverses faccions (els qui són de Pau, d'Apol·ló o de Cefes) sinó una comunió articulada per l'Esperit Sant al redós de l'única pertinença: la pertinença a Crist (Primera carta als Corintis 1,10-12). La confrontació, amagada de vegades sota l'anonimat, és una ferida a la unitat que exclou el diàleg crític i constructiu i prefereix donar sortida a sentiments d'orgull i enfuriment. La confrontació dins l'Església és el principal antitestimoni que poden donar els qui la formen. I quan la protagonitzen preveres, el mal és molt pitjor.

Les causes de les actituds de confrontació eclesial són molt diverses. La confrontació –el Papa parla de «guerra entre nosaltres» (EG 98)– acostuma a anar acompanyada d'una crítica destructiva i es barreja amb altres sentiments inconfessables, que són els qui l'expliquen. Esmentem la recerca de poder o la incomoditat derivada de no tenir-lo, la mala herba de la gelosia, la rancúnia derivada d'un canvi pastoral que és interpretat com un atac

a la pròpia persona o bé a un grup a l'interior de la diòcesi... La confrontació acostuma a donar-se moltes raons a si mateixa. Mal senyal! Quan una situació va acompanyada de moltes autojustificacions, vol dir que entra dins nostre l'esperit de confrontació, que no té res a veure amb l'Esperit Sant, aquell que promou la unitat, l'amor fratern i la concòrdia.

En resum, i segons les paraules del papa Francesc, l'accídia, la mundanitat espiritual i la confrontació entre nosaltres són lladres que ens roben, respectivament, «la joia de l'evangelització», «l'Evangeli» i «l'amor fratern» (EG 83.99.101). Com a preveres que som, ¿podem viure sense aquests tres tresors? Nosaltres, que pujarem a l'altar durant els propers dies sants, ¿podem celebrar la Pasqua sense una renovació del cor? Que la misericòrdia del Pare que acull, l'amistat del Fill que es dóna i la comunió de l'Esperit que habita en nosaltres ens sostinguin i ens transformin!

Una molt bona Pasqua!

Vere surrexit Christus!

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Prevere, (Barcelona—Tarragona)

Degà de la Facultat de Teologia de Catalunya

El Papa Francesc es confessa

D«Dic sempre el que afirmava sant Francesc d'Assís: Crist ens ha enviat a anunciar l'Evangeli també amb la paraula. La frase és així: "Anuncieu l'Evangeli sempre. I, si cal, amb les paraules". Què vol dir això? Anunciar l'Evangeli amb l'autenticitat de vida, amb la coherència de vida». Aquestes paraules les va pronunciar el Sant Pare Francesc en la trobada amb els seminaristes i novicis que vàrem tenir a Roma el passat mes de juliol.

He recordat aquestes paraules de Francesc ara que el Sant Pare s'ha confessat a vista de tothom i, a més, ha parlat del sagrament de la penitència.

El papa Francesc és un home de gestos significatius. La seva primera aparició com a bisbe de Roma a la balconada de Sant Pere, la primera sortida a l'illa de Lampedusa on arriben per mar els immigrants més pobres, la celebració del Dijous Sant en una presó romana de joves...

El passat 28 de març el Papa, juntament amb una seixantena de preveres, es disposava a administrar el sagrament de la penitència als fidels a la basílica de Sant Pere. El mestre de cerimònies que l'acompanyava li va indicar el confessorari buit que havia d'ocupar, però Francesc, amb una notable sorpresa en el rostre del seu cerimonier, anà primer cap a un altre confessorari, s'agenollà davant del prevere que l'ocupava, i es va confessar durant uns minuts.

Els gestos són sovint molt eloqüents i quan acompanyen les paraules s'interpreten mútuament i es reforcen. Certament la imatge del Papa agenollat confessant-se fa més entenedores les paraules que ell mateix deia uns dies abans, el 19 de febrer, durant la catequesi setmanal a la plaça de Sant Pere: «no és suficient demanar perdó al Senyor dins el nostre pensament i el nostre cor, sinó que cal confessar humilment i amb confiança els nostres pecats al ministre de l'Església» i també «el prevere no representa només Déu, sinó tota la comunitat, que es reconeix en la fragilitat de tots els seus membres, que escolta commoguda el seu penediment, que es reconcilia amb ell, que l'encoratja i l'acompanya en el camí de conversió i de maduració humana i cristiana».

Com a preveres que som, és bo que el Papa ens recordi que hem de confessar-nos i que hem d'estar disposats tothora a exercir aquest preciós ministeri de reconciliació dels germans amb Déu i amb l'Església.

No podem oblidar mai ni com a penitents ni com a ministres del sagrament que «celebrar els sagrament de la reconciliació significa ser acollit en una abraçada càlida: l'abraçada de la infinita misericòrdia del Pare».

Penso que el Papa Francesc «penitent» ens ha donat una bona lliçó a tots. No és un gest fet de cara a la galeria, sinó que brolla de la seva senzillesa i de la seva coherència. Quan els fidels veuen que nosaltres, preveres, ens confessem, estem predicant l'Evangelí del perdó. Quan els fidels ens veuen confessant, estem predicant l'Evangelí de la misericòrdia. I tot, sense paraules.

Tant de bo que en un i altre cas, els preveres sempre estiguem a punt per a rebre i per a donar, com ens diu el Papa Francesc, «un regal, un do de l'Esperit Sant, que ens omple del doll de misericòrdia i de gràcia que flueix de manera incessant del cor obert del Crist crucificat i ressuscitat».

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

Prevere de l'arquebisbat de Tarragona

Rector del Seminari Major Interdiocesà

Acollir la Paraula que surt dels llavis del Senyor

A la llum de les festes pasquals, presentem unes breus notes referents a un text que es llegeix, precisament, en la gran Vetlla de la Resurrecció del Senyor:

**«Tal com la pluja i la neu cauen del cel i no hi tornen,
sinó que amaren la terra i la fecunden, i la fan germinar
fins que dóna llavor als sembradors i pa per a aliment,**

així serà la paraula que surt dels meus llavis: no tornarà a mi infecunda.

Realitzarà el que jo volia, complirà la missió que jo li havia confiat.» (Is 55,10-11)

Dos versets del profeta Isaïes que ens brinden una imatge preciosa per copsar la força de la Paraula de Déu. Un fragment breu que, de fet, apareix almenys tres cops en el nostre leccionari: en el quinzè diumenge ordinari (cicle A), en el primer dimarts de Quaresma, i, com ja hem dit, en la Vetlla Pasqual.

¿Per què aquesta comparació agrícola (pastoral) apareix repetidament en la Litúrgia? ¿Què ens vol dir el profeta amb aquest símil?

Fixem-nos, en primer lloc, amb el text pròpiament dit. És el Senyor qui parla, en primera persona, i ho fa establint un paral·lelisme entre «la pluja i la neu» i «la paraula que surt dels meus llavis» (referint-se a Ell mateix). Els ponts d'unió entre la pluja-neu i la paraula de Déu són múltiples: ambdós vénen de dalt (del cel i de Déu), ambdós penetren en el seu destí (la terra i els homes) i, finalment, ambdós donen fruit (llavor i missió complerta). A més d'aquest estret paral·lelisme, en l'original hebreu destaquen la repetició de terminacions de la primera persona del singular (referides, precisament, al «jo» de Déu), l'ús de la forma verbal *hifil* (conjugació que reforça l'acció indicada pel verb) i, finalment, l'ús repetit del verb «tornar» (que expressa tot sovint, en la Bíblia, la idea de retorn, canvi, conversió).

En segon lloc, fem atenció al context. Aquests dos versets pertanyen a l'últim capítol del Deùtero-Isaïes (Is 40-55). Tanquen, per tant, un bloc que té com a objectiu el consol del poble d'Israel, que ha viscut la desolació agra de l'exili i l'anunci joiós d'un futur millor: després del sofriment purificador de la deportació a Babilònia, el Senyor promet una magnífica nova oportunitat per al poble. No és en va, doncs, que el profeta acabi aquest bloc amb una comparació que recalca la força de la paraula de Déu: si queda clar que la paraula de Déu és eficaç (compleix el que diu), aleshores la profecia d'un futur millor no deixa ombra de dubte. La salvació de Déu, el retorn de l'exili, és una realitat.

Segurament, però, allò més interessant amb relació al fragment que ens ocupa és veure quins ecos troba en el conjunt de l'Escriptura. Certament, podrien esmentar-se aquí mil i un textos que, parlant de les característiques de la paraula de Déu, tenen a veure amb la nostra

profecia. Tanmateix, ens aturarem simplement en alguns fragments de l'Evangelí que sintetitzen particularment amb Is 55,10-11.

En les seves paràboles Jesús ensenya que el Regne de Déu s'obre pas a partir d'una realitat ben insignificant (petita com el gra de mostassa, Mc 4,30-32) que creix per ell mateix i de forma progressiva (Mc 4,26-29) i, finalment, que dóna el seu fruit (Mc 4,13-20). Unes característiques, aquestes, (origen menut, creixement autònom i gradual, fruit garantit) que coincideixen perfectament amb les característiques de la pluja i la neu d'Isaïes. Es pot afirmar, per tant, que allò que el profeta aplica de la pluja i la neu a la paraula de Déu, Jesús mateix ho aplica a l'anunci del Regne.

Tanmateix, la relectura més interessant d'Is 55,10-11, la trobem a l'evangelí de sant Joan. En efecte, a Jn 12,23-28 Jesús es compara, Ell mateix, al gra de blat, que cau a terra i mor per a donar fruit. És la lectura cristològica de la profecia que estem comentant: Jesús és la paraula de Déu que, baixada del cel, no hi torna sense haver complert la seva missió. D'aquesta manera, tots els misteris de la vida de Jesús apareixen concentrats en Is 55,10-11: Ell cau del cel (encarnació), amara la terra (vida d'abaixament i de servei), la fecunda (mort i sepultura), i, finalment, la fa germinar i donar fruit (resurrecció i donació de l'Esperit Sant). A la llum de Jn 12,23-28, la profecia d'Isaïes concentra els misteris de la nostra redempció.

Això és el que celebrem per Pasqua: que la paraula de Déu és creadora i recreadora, que Crist és la paraula definitiva del Pare, la que realitza definitivament la seva missió. Aquest és el motiu pel qual proclamem aquest text en la Vetlla Pasqual. Fem que sigui així dins nostre: acollim la Paraula que cau del cel, que ens amari, ens fecundi i ens faci germinar i donar fruit!

MARC MAJÀ

*Prevere del bisbat de Solsona
Rector de la parròquia de Santa Eulàlia de Berga*

Predicador Servidor (II)

Davant el meu darrer article alguns van assenyalar-me la forma en què els ha cridat l'atenció el seu títol: «predicador servidor». De fet, la terminologia que s'hi ha fet servir és voluntària i conscient. La predicació és un servei del qual l'Apòstol dels gentils fins i tot arriba a esglaiar-se si no prediqués... (Cf 1Co 9, 16). Tanmateix, l'Escriptura ens mostra el naixement del diaconat a l'Església per atendre la caritat, tot preservant el ministeri de la predicació: «així ens dedicarem a la pregària i al ministeri de la Paraula» (Ac 6, 1-6), diuen els Apòstols. La predicació, de fet, és un «ministeri». Valorem que «ministeri» ve etimològicament de *minister* (servei), vocable que deriva etimològicament del terme *minus* (menys). Per altra banda, *minister* guarda una relació de paral·lelisme antitètic amb la paraula *magister* (o mestre), que deriva del terme *maius* (el més gran). En definitiva el ministre es fa menys, per a engrandir, transparentar, fer present, manifestar el *magister*. El *maius* per excel·lència és Crist: Crist *Magister*. El «ministre» és icona i presència del Crist. El seu desenvolupament personal i pastoral és relatiu al *maius*.

Davant aquesta identitat ministerial, podríem contemplar la correspondència de les postures corporals de l'assemblea quan es celebra.

A la celebració litúrgica, lliurem el nostre propi cos per viure el misteri-Crist que s'esdevé quan celebrem. En aquest context disposem del nostre cos amb postures que «parlen», «comuniquen». Davant el *Magister* i el *minister*, també l'assemblea respon i reacciona. Davant la proclamació de l'Evangeli, tots restem drets¹. I davant l'homilia l'assemblea resta asseguda. És altament significatiu indagar en la naturalesa d'aquestes dues postures humanes, que es converteixen en pregària.

Davant la proclamació de l'Evangeli, l'assemblea està dreta. Seguint algunes reflexions d'Aldazábal, la postura corporal de restar dret és una de les característiques de l'ésser humà, és com una de les seves grans distincions. De fet és un distintiu davant els éssers animals (*animalia*). Dins l'evolució humana, aquesta distinció té la categoria d'*homo erectus*: l'ésser humà definit com a ésser dempeus, i amb tota la càrrega antropològica i espiritual que això comporta.

Estar drets és símbol, per tant, de la dignitat de l'ésser humà com a rei de la creació. De fet, segons ens fa notar Aldazábal, és la postura més clàssica de la pregària, tant per a jueus com per a cristians. És, a més a més, la postura més coherent per a expressar la dignitat d'un cristià en oració davant Déu. És una postura que expressa respecte envers una persona important: expressa atenció, promptitud, disponibilitat, corresponsabilitat. És signe de llibertat. Un cristià sap que té aquesta llibertat com a redimit pel Crist².

Sens dubte és la postura que fem servir davant una persona que volem honorar, és la postura de la pregària pròpiament jueva i que denota l'actitud característica pròpiament cristiana³. Davant la proclamació de l'Evangelí, la postura dempeus projecta, manifesta i actualitza tota aquesta dignitat antropologicoespiritual davant del *Crist Maius* present a l'Evangelí.

El ministre, a l'homília, és representant de Crist Mestre, com remarca Aldazábal. De fet, l'homília, correspon fer-la sempre al ministre ordenat (mai un laic), per raó de la seva condició de representant (*minister*) de Crist Mestre (*Magister*)⁴. L'assemblea, en aquest moment, pren una altra postura: ara seu i resta en silenci.

La postura de seure remet a l'actitud d'acollida, de recepció, d'escolta meditativa i silenciosa. S'esdevé la recepció de l'explicació de l'Esclatúra a imatge d'altres escenes bíbliques, com la descripció veterotestamentària de la lectura de la Llei per part d'Esdras, i l'explicació que la seguí, per aclarir i interpretar el sentit de la lectura de la Llei (Cf. Ne 8, 8). També els Salms diuen que la llei «explicada l'entenen els senzills» (Sl 119, 130). «Seure» remet a una postura que convida a la contemplació. I per això, podem dir que aquí el ministre (el «predicador servidor») es converteix en tot un mirall per contemplar el Crist *Magister*.

Vet aquí una preciosa condició ministerial del predicador: el servidor que fa present el *Crist Magister*.

FRANCISCO GARCIA BACA

*Prevere del Bisbat de Sant Feliu de Llobregat
Vicari de la parròquia de Sant Baldiri de Sant Boi de Llobregat
i administrador parroquial de Santa Coloma de Cervelló*

1. cf. J. ALDAZÁBAL, (ed.), *Ordenación General del Misal Romano* (Dossiers Centre de Pastoral Litúrgica 106), Barcelona: Centre de Pastoral Litúrgica 2005, nn 62, 80.
2. Cf. J. ALDAZÁBAL, *Gestos y Símbolos* (Dossiers Centre de Pastoral Litúrgica 40), Barcelona: Centre de Pastoral Litúrgica 2008, 113-116.
3. Cf. A. G. MARTIMORT, *La Iglesia en oración. Introducción a la liturgia. Nueva edición actualizada y aumentada* (Biblioteca Herder, Sección de Liturgia, Volumen 58), Barcelona: Editorial Herder ²1992 (1967), 202-203. Es pot veure, també, el significat de la mateixa postura a la celebració: cf. J. ALDAZÁBAL, José (ed.), *Ordenación General del Misal Romano*, nn 42-43, 63-67.
4. cf. J. ALDAZÁBAL, José (ed.), *Ordenación General del Misal Romano*, nn 65-66, 82-83.

Edith Stein i la recerca de la veritat

Un dels desafiaments que planteja el món actual a l'Església és el relativisme. El Papa emèrit Benet XVI hi feia especial esment en els seus discursos en l'àmbit cultural, com van ser els pronunciats a Ratisbona i al Parlament alemany. Precisament alemanya és també santa Teresa Beneta de la Creu (Edith Stein), la vida de la qual ens és un exemple de com la recerca incansable de la veritat la va portar al descobriment de Jesucrist i a entregar la seva vida al Carmel i, finalment, al martiri al camp de concentració d'Auschwitz.

Edith Stein neix al si d'una família jueva, on aprèn la fe del poble jueu. En la seva adolescència es declara atea. La seva mare imprimeix un fort segell espiritual en el seu cor, però ella sent que ha de buscar la veritat per altres camins. Edith estudia germanística i història a la Universitat de Breslau; i després filosofia i psicologia a la de Göttingen. Durant l'elaboració del seu doctorat és assistent del professor Edmund Husserl, pare de la fenomenologia, per a qui va tenir sempre una gran estima i consideració.

Un vespre de l'estiu de 1921 es trobava a casa del matrimoni Conrad-Martius, filòsofs com ella i grans amics. Edith s'havia quedat a casa vetllant les filles del matrimoni mentre ells acudeixen a una festa. A la biblioteca troba la "Vida" de Santa Teresa de Jesús i la llegeix. En acabar la lectura exclamà: «Això és la veritat!». Prengué la decisió de convertir-se i es compra un missal i un catecisme, i els estudia. És molt impressionant fer notar que la seva conversió es veu precedida per un llarg camí intel·lectual de recerca de la veritat. La seva convicció que la veritat és l'únic important per a viure amb sentit l'ha impulsada a renunciar a la seva religió jueva, a cercar en la filosofia com es pot conèixer aquesta veritat, i a reconèixer en l'autobiografia d'una santa el camí que porta a la Veritat amb majúscula, que és Déu.

Edith Stein no veu el baptisme com un punt d'arribada sinó com un nou començament. Ha trobat Aquell que diu de sí mateix: «Jo sóc el camí, la veritat i la vida», però ella vol entregar-se més a Ell i viure amb una consciència constant de la seva filiació divina. Demana entrar al Carmel, però el seu director espiritual li recomana esperar. Durant l'espera no està inactiva, sinó que s'entrega en cos i ànima a l'educació de les noies al liceu d'Espira i continua donant conferències i publicant treballs sobre filosofia. Deu anys més tard, el 1933, entra al Carmel de Colònia, amb 42 anys. Ella, que ha estat ajudant d'un dels filòsofs més importants de la seva època, que ha estat ella mateixa una figura de referència a la filosofia alemanya, entra al Carmel amb el propòsit d'entregar-se plenament a Crist. Però aquest no serà el darrer pas de la seva vida. Pel seu origen jueu, veu amenaçada la seva vida i, com a conseqüència, la de les seves germanes d'orde i marxa al Carmel d'Echt, a Holanda. Tot i així, és detinguda el 1942 i deportada a Auschwitz, on morirà a la cambra de gas el 9 d'agost del mateix any.

L'exemple d'aquest santa, patrona d'Europa, ens ajuda a entendre millor què significa anunciar l'Evangeli en el nostre temps. Edith Stein no va començar per la resposta a la seva vida, sinó que va començar per la pregunta. ¿Què és l'home? ¿Quin és el sentit de la seva vida? ¿Existeix la veritat? ¿La podem conèixer? ¿Realment pot haver quelcom que ompli l'anhel d'infinít que l'home té gravat amb foc en el seu cor? Potser estem en una època en què parlar de Déu implica el tancament automàtic dels nostres possibles interlocutors. Provem, doncs, de començar per l'home, per les seves angoixes, per les seves preguntes. Desvetllem en ell la pregunta per la seva existència; només així estarà disposat a acceptar que Crist és la resposta.

MIQUEL RAMON

*Prevere de l'Arquebisbat de Barcelona
Formador del Seminari Conciliar de Barcelona*

El Papa Francesc i la Pastoral de la Salut

Els operaris sanitaris van tenir una audiència amb el Papa Francesc a Roma, amb motiu de la trobada del Consell Pontifici per als treballadors sanitaris. El Sant Pare va rebre'ls i va valorar el seu compromís amb «molts germans i germanes que porten el pes de la malaltia, la discapacitat i d'una vellesa difícil».

Recordant la figura del beat Joan Pau II i les seves paraules «fer el bé amb el sofriment és fer el bé a qui sofreix», va considerar que el seu «magisteri vivent» va esdevenir un testimoni exemplar reconegut pel poble de Déu.

A partir d'aquí, les paraules del Papa Francesc adreçades als sanitaris conviden a tenir present que «ningú no està mai sol, perquè Déu, amb el seu amor misericordiós per l'home i el món, abraça també les situacions en les quals la imatge del creador present en cada persona apareix borrosa o desfigurada». I proposarà la passió com «l'escola més gran per als qui es dediquen al servei dels germans malalts i que sofreixen».

Certament, el servei als malalts ajuda a tenir ben present «la carn de Crist present en els pobres, en els que sofreixen, en els nens, també els no desitjats, en les persones discapacitades física o psicològicament, i en els ancians», els ha recordat que esdevenen en aquests àmbits uns veritables «promotors de la vida».

I justament, si hem palpat professionalment o en el treball pastoral la realitat de la malaltia, ens adonem que esdevé també un espai privilegiat pel veritable contacte humà, amb el malalt i amb la família que l'assisteix. Un àmbit molt idoni per comunicar el goig i el coratge que prové de la fe, i un lloc on el Crist es fa present especialment, transfigurant aquella situació penosa en un espai per a la salvació.

Potser molts hem fet aquesta experiència en determinats moments. Actualment m'encarrego de les urgències a les nits a l'Hospital General de Vic. Aquest encàrrec pastoral, amb la sovintejada celebració de la unció dels malalts que comporta, ajuda a valorar aquest moment privilegiat per atansar-se al llit del malalt, conèixer el rostre dels seus familiars —si es dóna el cas— que han demanat el servei religiós, molts cops en un moment de trasbals... I ajudar que valorin aquella realitat que viuen —no sempre succeeix— com un instant de gràcia, de pregària, d'esperança, de confiança...

Cada situació és diferent: l'edat del malalt, la immediatesa o no del succés que viuen (accident cardíac, malaltia greu ja diagnosticada amb empitjorament) i l'entorn del malalt (amb família o sense, creients o no...).

Aquesta varietat de circumstàncies tenen en comú la situació d'indefensió del malalt, l'angoixa o tensió de la família en aquell moment, i poder palpar junts la fragilitat de la vida

humana. Aleshores, unes paraules guaridores que provenen del Crist, fetes sacrament de vida, ajuden certament tots plegats a transformar la situació de dolor en un àmbit d'esperança compartida.

Recordo personalment alguns encontres fecunds... des d'un diàleg amb un familiar sobre el significat del sacrament i de la fe en general, fins a l'expressió de goig d'un ancià que rep amb devoció el sacrament, o l'administració de la unció i el traspàs immediat d'algú que pateix... Moments adients per portar el consol de Déu «que no ens deixa mai sols», com recordava el Papa Francesc als sanitaris.

El treball pastoral en l'àmbit sanitari (hospitals, residències...) no és fàcil però és gratificant per al malalt i la família. El suport sacramental, la proximitat humana, l'interès per l'altre — que està malalt— i la simple presència gratuïta, esdevenen el pas silenciós de Crist mateix en la vida d'aquell que experimenta la fragilitat de la vida i dels seus familiars que l'assisteixen i l'acompanyen.

No podem menystenir aquesta dedicació pastoral. No hauria de ser un simple apèndix de la vida sacramental i comunitària; és respondre al mandat evangèlic: «estava malalt i em va visitar» (Mt 25,36), i a l'exhortació apostòlica: «Si entre vosaltres hi ha algú que està malalt, que faci cridar els qui presideixen la comunitat perquè l'ungeixin amb oli en nom del Senyor i preguin per ell» (Jm 4,14).

De fet el moment de la malaltia obre grans interrogants en el malalt i els familiars, i no deixa de ser un moment ben idoni per a la missió.

PERE OLIVA MARCH

Prevere del bisbat de Vic,

Rector de la parròquia de la Mare del Diví Pastor de Vic

L'art de l'acompanyament

F «Encara que soni obvi, l'acompanyament espiritual ha de portar més i més a Déu, en qui podem assolir la veritable llibertat». (EG, n. 170).

Cada persona és única, irrepetible, tot un món. Si només existís aquell home o aquella dona a la terra tindria un valor immens. El nombre —la quantitat— fa oblidar la dignitat de cada persona. Però Déu només compta fins a u. Cada «jo» és una criatura completa, un fill de Déu, algú cridat a ser sant, a establir una relació d'amistat amb Déu, familiar, filial.

Avui hi ha molta informació, poca formació i poquíssims formadors. Informar-se, formar-se i formar no són el mateix. Molta gent no sap com analitzar la informació. A més, s'ignoren les veritats més elementals de la fe i de l'antropologia. I pocs són capaços de formar, de donar forma, de modelar la personalitat dels fills, alumnes o amics.

El Papa Francesc demana a tota l'Església —sacerdots, religiosos i laics— que aprenguem l'«art de l'acompanyament», per «fer present la fragància de la presència propera de Jesús i de la seva mirada personal» (EG, n. 170).

El respecte i la compassió —«treure'ns les sandàlies davant la terra sagrada de l'altre»— és la primera condició per tractar l'altre com es mereix, amb amor. Si tots som iguals davant Déu, qualsevol actitud de superioritat, menyspreu o prejudici és inadequada.

Aquest amor porta a desitjar el millor per l'altre: que es curi, que s'alliberi, que maduri en la seva vida cristiana. Però, ¿qui no pateix —dolor d'amor— en no saber com ajudar a un familiar o amic a descobrir l'alegria del trobament amb Déu?

Alguns es creuen lliures sense Déu, però son «existencialment orfes, desemparats, sense una llar on retornar sempre. Deixen de ser pelegrins i es converteixen en errants, que giren sempre entorn d'ells mateixos sense arribar enlloc» (EG, n. 170).

L'acompanyament —«un pelegrinatge amb Crist cap al Pare»— no serà una ajuda, adverteix el Papa, si no treu la persona del tancament de la seva immanència. Només l'amor —obertura a l'Altre i als altres, en experimentar l'aprovació dels altres— allibera l'egoista de la trampa de l'individualisme i de la soledat artificial (mai no estem sols; el problema és que ens aïllem).

Necessitem prudència, capacitat de comprensió, saber esperar, docilitat a l'Esperit, escoltar (no només sentir) i un cor que possibiliti la proximitat (perquè hi hagi trobament). L'escolta —respectuosa i compassiva, no d'espectador— troba el gest i la paraula oportuna, que desperta el desig de l'ideal cristià. Però sempre amb una immensa paciència, comptant amb el temps.

«L'acompanyant sap reconèixer que la situació de cada subjecte davant de Déu i la seva vida en gràcia és un misteri que ningú no pot conèixer plenament de fora estant» (EG, n.172). Corregir una acció dolenta objectivament per ajudar, no és jutjar la responsabilitat o la culpabilitat. Sense fatalismes ni pusil·lanimitat es convida l'altre —que confia, s'obre i desitja créixer— a voler curar-se, mostrant-li amb sinceritat la nostra vida alegre de fills de Déu. No és un «acompanyament intimista, d'autorealització aïllada».

La gran aportació del Papa Francesc per a resoldre aquest repte i tants d'altres del present i del futur de l'Església és el capítol cinquè de «La joia de l'Evangelí».

Santedat personal. Estimo Déu si el comunico als altres. «La millor motivació per a decidir-se a comunicar l'Evangelí és contemplar-lo amb amor, és aturar-se en les seves pàgines i llegir-lo amb el cor». (EG, n. 264)

Apostolat personal. No privar els altres de Déu, perquè també el necessiten. «No és el mateix haver conegut Jesús que no haver-lo conegut, no és el mateix caminar amb Ell que caminar a les palpentes, no és el mateix poder escoltar-lo que ignorar la seva Paraula, no és el mateix poder contemplar-lo, adorar-lo, descansar en Ell, que no poder fer-ho. No és el mateix tractar de construir el món amb el seu Evangelí que fer-ho només amb la pròpia raó. Sabem bé que la vida amb Ell esdevé molt més plena i que amb Ell és més fàcil trobar un sentit a tot. Per això evangelitzem» (EG, n. 266).

És a dir, «units a Jesús, busquem el que Ell busca, estimem el que Ell estima» (EG, n. 267).

JOSEP RIBOT

*Prevere de la Prelatura Personal de l'Opus Dei
Rector de la parròquia de Sant Francesc de la ciutat de Tarragona*

El goig d'anunciar l'Evangelí (II)

2. L'Església, casa i escola de vocació. Àmbits.

El beat Joan Pau II va assenyalar que el gran desafiament del segle XXI consisteix a fer de l'Església la casa i l'escola de la comunió, seguint fidelment la voluntat de Déu i respondent a les aspiracions profundes del gènere humà.

La vivència de la comunió eclesial facilita la capacitat de la comunitat cristiana per reconèixer i acollir tots els dons de l'Esperit, per acollir la varietat de vocacions. Tots els batejats i confirmats han de ser conscients de la seva responsabilitat i missió en la vida de l'Església. Per això, la pastoral de les vocacions ha de ser àmplia i profunda, ha d'arribar a tots els llocs i ambients, i ha de propiciar una reflexió sobre la vida i sobre el seu sentit, i desembocar en la conclusió que cadascú ha de donar la seva resposta personal a la crida de Déu. Per això podem dir que l'Església esdevé també una casa i escola de vocació.

Les comunitats cristianes han de fomentar la cultura de la vocació i el clima espiritual que faciliti l'escolta de la crida de Déu. D'altra banda, han d'acollir les vocacions que Déu va suscitant i les han d'acompanyar en el seu desenvolupament. Famílies, comunitats parroquials, comunitats religioses, moviments i noves realitats eclesials, constitueixen un àmbit propici per viure la fe i per crear el clima adequat que ajudi les persones a escoltar la crida de Déu i a donar una resposta.

2.1 . La família

La família cristiana té una responsabilitat particular en la missió educativa de l'Església i ofereix el marc més adequat per al naixement de les vocacions. L'aprenentatge de la vida comença a la llar, així com les actituds de compartir, de dialogar, de respectar, etc. També la llar familiar és la primera escola per al desenvolupament de la fe i de l'oració. Per això és tan important que la institució familiar compleixi la seva missió portant a terme una educació integral en un clima de sana convivència que estigui animat per l'amor a Déu i als altres. En el si de la família és on es produeixen els primers brots vocacionals que cal acollir i acompanyar amb cura perquè es puguin anar desenvolupant. Els pares són els principals educadors dels fills, els primers que han d'introduir els elements vocacionals, sempre des d'una perspectiva de fe. Això significa ensenyar que Déu ha creat totes les coses i ens manté en l'existència, que la vida i la fe són dons seus, que Déu és el centre i el fonament de tot el que existeix. També cal ensenyar que el camí de la vida es recorre formant part d'una família més gran, l'Església, i que Déu té un pla per a cada un dels seus fills, i que en el compliment de la voluntat de Déu es troba la màxima realització de l'ésser humà, així com la plenitud i l'alegria.

2.2 . La parròquia

La parròquia és una comunitat de fidels que es reuneix sobretot al voltant de la Paraula de Déu i l'Eucaristia. A la parròquia es celebra i es transmet la fe i s'ensenya la doctrina cristiana, es viu en comunió, compartint els béns amb els germans i ajudant també els necessitats. La parròquia està cridada a ser ferment evangelitzador en la societat actual i a mantenir la important funció de cohesió i integració social que ha desenvolupat al llarg de la història. Ha de ser com una gran família que comparteix el que té, com una casa oberta a tothom, com una font enmig de la plaça que ajuda a calmar la set material i la set de Déu, com deia el beat Joan XXIII.

La pastoral vocacional ha de ser una de les prioritats en totes les parròquies. El tema de la vocació ha de ser un element transversal que ajudi les persones en el coneixement de si mateixes i en la recerca de la voluntat de Déu. A la parròquia és on es poden aplicar amb més amplitud i profunditat els principis generals de la pastoral vocacional que recull el document *Noves vocacions per a una nova Europa* quan afirma que la pastoral vocacional és la perspectiva originària de la pastoral general, més encara, és la vocació de la pastoral, és gradual i convergent, general i específica, universal i permanent, personalitzada i comunitària. En definitiva, la pastoral vocacional és la perspectiva unitària i sintètica de la pastoral.

2.3 . L'escola

L'escola és l'àmbit específic en el qual els infants i els joves accedeixen a la cultura i poden desenvolupar les seves facultats intel·lectuals. D'altra banda, a l'escola té lloc la preparació per a la vida professional i és el lloc en què s'ensenya el sentit dels valors que es viuen a la societat. També es fomenta la relació amb els altres, la socialització, la convivència i la tolerància. En aquest context, cal oferir als nens i als joves un itinerari de formació escolar que no es redueixi a la mera consecució de títols acadèmics. Cal que en el marc d'una formació integral se'ls orienti cap a la recerca del sentit de la seva existència, cap a la veritat i el bé, cap a una construcció positiva de la vida i de si mateixos, i cap a una integració de la fe en la vida.

L'Escola Catòlica, en particular, és un lloc pedagògic particularment favorable a la pastoral vocacional ja que la seva mateixa comunitat educativa reflecteix la diversitat i complementarietat de les vocacions en l'Església.

2.4. Altres àmbits

A més de la família, l'escola i la parròquia, molts nens i joves passen bona part del seu temps lliure en activitats esportives i lúdiques o en diferents àmbits del món de la universitat, de la cultura, de l'acció social, etc, que suposen tot un desafiament per a la nostra pastoral juvenil i vocacional. Amb la paraula «cultura» s'indica, en sentit general, tot allò amb què l'ésser humà desenvolupa les seves qualitats espirituals i materials, perfecciona la creació, fa més humana la vida social i, finalment, a través del temps expressa, comunica i con-

serva en les seves obres grans experiències espirituals i aspiracions perquè serveixin i puguin ajudar tot el gènere humà.

Hi ha moltes entitats de confessionalitat cristiana i altres d'inspiració cristiana que es dediquen al voluntariat, a l'animació sociocultural i l'educació en el temps lliure a través de pedagogies concretes inspirades en l'humanisme cristià, i que congreguen gran quantitat de nens, adolescents i joves. Molts dels aspectes que treballen com el servei als altres, especialment als més necessitats, el compromís en la construcció d'un món millor i també l'educació en l'ideal cristià, són un terreny abonat per a la proposta vocacional. És convenient prendre la iniciativa i impregnar de cultura vocacional les línies de formació i els seus diferents plantejaments.

+ JOSEP ÀNGEL SAIZ MENESES

Bisbe de Terrassa

Història del pensament cristià (II)

Els volums de la col·lecció tracten fonamentalment d'aquest segon pensament, i ho fan tenint en compte la línia divisòria que separa el pensament cristià, pròpiament dit, del pensament "postcristià". Rastrear aquest pensament volia dir fer l'anàlisi, en primer lloc, del pensament filosòfic que ha constituït l'entramat bàsic de la cultura europea, un pensament que s'ha posat al servei, amb més o menys servilisme, de la teologia o que s'hi ha oposat amb més o menys contundència, sense oblidar el pensament que s'ha interessat directament pel fenomen de la religió.

En els volums d'aquesta col·lecció no trobareu, perquè no hi és, una història de la filosofia, però sí que hi trobareu les tres grans etapes d'aquest pensament (torno a dir: des de la perspectiva del pensament cristià): el pensament escolàstic o pensament com *ancilla theologiae*, el pensament emancipat que continua pensant a partir de l'esquema de la *ontoteologia*, i el pensament que, per dir-ho d'alguna manera, se situa a l'antítesi de la teologia. En aquest sentit he centrat l'atenció en la primera emancipació protagonitzada pel Renaixement i l'Humanisme, en la segona emancipació, protagonitzada pels *philosophes* i els il·lustrats alemanys, en els "mestres de sospita", especialment Nietzsche, en l'existencialisme o existencialismes, en la fenomenologia, sobretot la de Heidegger i, finalment, en les filosofies que han oblidat l'ésser i han esdevinguts les creadores dels llenguatges formals.

Amb Nietzsche assistim a *l'enfonsament de l'ésser i*, amb ell, a l'enfonsament del déu de *l'ontoteologia*, que no va poder evitar el seu destí. En aquest sentit, l'expressió de "la mort de Déu", en llavis de Nietzsche i de la tradició inaugurada per ell, té un significat diferent del que li havia donat Hegel. Amb Nietzsche, la filosofia deixa de ser "teològica"; més encara, Nietzsche condemna el ser de l'home, l'últim reducte de la realitat, a la regió del sense-sentit: el "superhome" de Nietzsche és la màxima expressió del naufragi de l'ésser. Heidegger, com també és sabut, recull el pensament de Nietzsche i es disposa a l'atac definitiu i més radical a la metafísica occidental: Déu no pot ser pensat en l'horitzó de l'ésser. Heidegger és sensible a la qüestió del nihilisme, però entén el no-res com a revelació de l'ésser. L'essència del nihilisme, segons Heidegger, coincideix amb l'oblit de l'ésser.

Com és natural, en els volums de la col·lecció no podia oblidar el pensament que pensa la fe i que, per dir-ho en forma abreujada, n'és la seva gramàtica. L'anàlisi d'aquest pensament, l'he feta tenint en compte, també, el pensament explícitament exclòs per l'ortodòxia i, per tant, el pensament "fronterer". Voldria explicar un xic més el que vull dir i, per això, voldria aclarir què entenc, en aquest cas, per *frontera*.

La frontera és, en primer lloc, una *línia divisòria* que separa i alhora uneix dues parts d'un mateix territori, físic o mental. El cristianisme és expert en això de "creuar fronteres": ho ha

fet des dels inicis, i ho ha fet sense por, per bé que cal reconèixer que darrerament —i “darrerament”, aquí, vol dir, sobretot, a partir del segle XIX— les esglésies, i especialment l'Església catòlica, pràcticament ha deixat de fer-ho. Estic convençut que l'autèntica espiritualitat cristiana s'ha alimentat, des de sempre, no sols de la Paraula de Déu i de l'acció de l'Esperit, sinó també dels valors que hi ha més enllà de la frontera. En aquest cas la frontera seria la línia divisòria que separa i alhora uneix l'ortodòxia amb l'heterodòxia.

Però el pensament cristià coneix dues fronteres més: la frontera d'un pensament, diguem-ne, laic, secularitzat i emancipat, que rebutja qualsevol tutela, i la frontera del sofriment, del mal i de la mort (una frontera que sovint s'abraona sobre els espais que la fe sembla que té o tenia com a segurs, i hi instal·la la llavor de la insatisfacció i del dubte).

Jo, d'entrada, subratllaria l'enorme potencial gnoseològic i epistemològic que hi ha emmagatzemat en la “frontera”. Pensar la fe des de la frontera vol dir, doncs, en principi, enriquir aquest pensament i fer-lo més operatiu. Naturalment, el pensament *fronterer* no ha de ser necessàriament un pensament *eclèctic* o, dit amb altres paraules, un pensament “políticament correcte”, o sotmès a la dictadura del “depèn”. Aquesta mena de pensament no fa mai cap servei. El pensament fronterer, que no és fàcil ni còmode, sap mirar vers els dos costats de la línia divisòria, sap extreure'n els aspectes que els uneix i sap valorar les *spermata tou logou*, les llavors del Verb que hi ha amagades en qualsevol pensament, per molt llunyà i fins i tot enemic de la fe que pugui semblar. Aquesta experiència, la féu el pensament cristià, al segle II, en contacte amb l'hel·lenisme, i, ja entrada la Modernitat, la féu el modernisme teològic o la *nouvelle théologie*; i és l'experiència que Joan XXIII va proposar amb el seu projecte d'*aggiornamento*.

Sempre he pensat que els moviments heterodoxos són excessos malaguanyats i sempre he pensat que l'estratègia de l'ortodòxia consisteix a domesticar aquests excessos i fer-los grisos i inofensius. He vist aquests excessos, malaguanyats o domesticats, en l'adopcionisme del nostrat Feliu d'Urgell, en l'evangelisme de Francesc d'Assís, en l'espiritualisme de Joaquim de Fiore, en la rebel·lia de Girolamo Savonarola, en la reforma luterana i en la saviesa de la *filocàlia* russa. En tots aquests casos, i en molts altres, és fàcil de refer l'espina dorsal del pensament fronterer, pensament que ha inspirat darrerament projectes teològics d'envergadura, com ara els diversos assajos de teologia política, de teologia de l'alliberament, de teologia del plaer, de teologia feminista o de teologia de la religió. Voldria afegir que un dels casos més eminents de pensament fronterer és el que ha inspirat la irrupció de la follia en el pensament cristià, des d'Erasme de Rotterdam fins al Quitxot, possem per cas. No cal dir que el teòleg cristià no pot deixar d'escoltar les veus que li arriben des de posicions atees, o gairebé atees, com ara les de Sartre, Camus o Simone de Beauvoir, o les de la tradició freudiana. I el teòleg cristià ha de saber valorar el “camí de la bellesa”, com un camí alternatiu, allunyant-se de qualsevol mena de criptoimperialisme religiós.

La frontera és tot el que acabo de dir. Però la frontera és també una altra cosa. A més de ser una “línia divisòria”, la “frontera” és també, i no sé si dir principalment, *l'horitzó*, és a dir, la

línea darrera que abasta la mirada o la comprensió humanes, més enllà de la qual hi ha un més-enllà, però un més-enllà la manera de ser del qual, des del més-ençà, només podem entrellucar si el pensament humà se situa en aquesta frontera.

El cristianisme és expert també en aquesta tasca de mirar l'horitzó. Ho és per la seva essència, des del moment que la raó de ser del cristianisme és esperar i preparar el Retorn del Senyor, un esdeveniment "mític" (que no vol dir no-esdeveniment) que situa, també "míticament" en la no menys "mítica" fi de la història. El cristianisme és expert a identificar en el present de la vida de les persones, de dins i de fora de la comunitat creient, els *signes premonitoris* del futur que vindrà. No cal dir que la fi de la història, entesa no en el sentit apocalíptic de destrucció i desaparició, sinó en el sentit profètic de renovació i de permanència, està destinada a generar el *material utòpic* que fa avançar la humanitat.

A diferència de les diverses utopies humanes (i secularitzades), la utopia cristiana contempla a l'horitzó la instauració d'un autèntic *regnum humanum*, com a situació immillorable per a la instal·lació del *regnum Dei*, és a dir, una situació en què la sobirania de Déu, el diví, no trobarà cap obstacle per a potenciar al màxim l'humà, d'acord amb el paradigma evangèlic de la llibertat cristiana. La utopia cristiana no contempla, com les utopies secularitzades, la instauració triomfal d'una ideologia, sinó l'adveniment de l'Home (del "Fill d'home", en llenguatge bíblic), un adveniment certament "mític", però que, per això mateix, permet situar en el lloc que els correspon els valors humans. Segons el llenguatge bíblic, el "Fill d'home" baixa del cel. "Baixar" o "davallar" és una expressió que vol posar de manifest la *inhabitació* del diví en l'humà, des de la perspectiva del *kosmos* com a *oikia kai nomos tou theou*, de la mateixa manera que el "cel" no és un "lloc", sinó un sinònim de Déu i de l'àmbit de la seva directa influència. Val a dir que, segons el paradigma evangèlic, de "cel", només n'hi ha un: l'home Jesús, en el qual la divinitat habita "corporalment".

És per aquesta raó que, segons el llenguatge cristià, aquesta utopia es concreta en la *parusia*, o "vinguda gloriosa" del Senyor Jesús, el primer dels ressuscitats d'entre els morts. Segur que continuem en l'àmbit del llenguatge mític, però el "mite", en aquest cas, serveix per a subratllar la *glòria de Déu*, que brilla en l'home Jesús i que està destinada, per extensió, a brillar en tot el que és humà. Qui sap si no seria bo de recordar que, per a la Bíblia, l'home no és *anthropòs* (una gota de cel que cau a la terra, una mena de rosada), sinó *humus*, és a dir, terra humida, fangosa i viva. I aquesta "vinguda" és anomenada *segona* perquè compleix la *primera*, és a dir, la vinguda humil i pobre del Fill de Déu en l'infant amb bolquers de Betlem. Jesús esdevé, a la *parusia*, el *concret universal* i, amb ell, el Regne, que havia començat a actuar en aquest món, arriba a la seva plenitud.

Aquest esdeveniment final de la història ocupa el centre d'interès del cristianisme pensat i viscut. Es un esdeveniment que atrau la marxa de la història i, per a fer-ho millor, s'atansa i se situa anticipadament en qualsevol mena de situació de crisi que viuen o poden viure les persones, especialment en el moment de la crisi suprema que pot l'experimentar l'ésser humà, és a dir, la mort. Val a dir que l'Església cristiana celebra aquesta presència anticipa-

da de l'esdeveniment darrer en la seva litúrgia, especialment en la *sinaxi* eucarística, on, en la fragilitat i feblesa del pa i el vi, la fe cristiana veu la presència sacramental del Ressuscitat-que-tornarà. Ella mateixa, l'Església, s'entén com a sacrament, és a dir, com a presència anticipada (i vulnerable) dels béns que ella mateixa, amb deler, espera.

“Espera”, acabo de dir. L'*esperança* no és una actitud passiva; no té res a veure amb l'actitud d'aquell o d'aquella que, assegut o asseguda, en una “sala d'espera”, espera que li toqui el torn corresponent. L'*esperança* és més aviat com l'actitud de la dona que està gairebé a punt d'infantar; la tensió que l'esdeveniment provoca en el seu ànim l'obliga a “posar-ho tot a punt”, sense, però, estar asseguda en una cadira baixeta tot mirant la porta per on, potser, l'infant arribarà. Per això, en l'*esperança*, s'anticipa allò que esperem, i allò que esperem, en l'*esperança*, hi fa niu. Ara bé, els cristians sabem que l'*esperança*, *l'esperança que salva*, té el seu lloc, el seu *topos*, en el sofriment, en la creu (*Ave, crux, spes unica*), en la creu de Jesús i en les creus que han d'arrossegar els éssers humans en el transcurs de la vida.

L'Església cristiana és o hauria de ser en el món un signe d'*esperança*; ho és i ho serà en la mesura que, tota sencera, visqui de l'*esperança* —i el contrari de l'*esperança* és el poder— i faci de l'*esperança* l'aliment de tota la seva actuació cap endins i cap enfora. En aquest context, la teologia cristiana té una missió ineludible, la missió d'introduir pensament en l'*esperança* i *esperança* en el pensament. Goso dir que aquest és el repte principal que grava sobre teologia i sobre el teòleg: que, situada i situat en l'horitzó de totes les coses, sàpiguen obrir les portes a l'*esperança*, a la gran *esperança* i a les petites *esperances*, perquè envaeixin la manera de pensar i de viure dels homes i de les dones del nostre temps i del nostre món.

JOSEP GIL I RIBAS

*Prevere de l'arquebisbat de Tarragona,
Professor de la Facultat de Teologia de Catalunya*

El Bon Pastor
Revista per a preveres
